

Anne Baba: Cennetin İki Kapısı

Aile; sosyal, kültürel, dinî ve ahlâkî değerlerin yeni nesillere aktarılması ve toplumda yaşatılmasında en etkili olan kurumların ilkidir. Birey dayanışmayı, paylaşmayı, yardımlaşmayı ve karşılıksız hizmet vermeyi, hizmet etmeyi, hakkı gözetmeyi, sevgiyi, saygıyı ve merhamet etmeyi ailede öğrenir. Burada yaşananlar, toplumun geleceği açısından da önem arz eder. Sosyal dayanışma ve uzlaşmanın, birlik ve beraberliğin en güçlü dayanağı olan aile ocağının temel prensibi sevgi ve saygıdır.

ANNE BABAYA SAYGI VE İYİLİK ALLAHIN EMRİDİR

Ailede çocukların anne ve babaları üzerinde hakları olduğu gibi anne babaların da çocukları üzerinde hakları vardır. Ancak anne ve babaların çocuklar üzerindeki hakları daha önemli ve önceliklidir. Anne ve baba haklarına riayet, İslâm dininde hem itikâdî hem de ahlâkî sorumluluklar arasında yer almaktadır. Kur'an-ı Kerim'de ve hadis-i şeriflerde Allah'a kulluk ve itaatten hemen sonra anne ve babaya iyi davranmanın gerekliliği vurgulanmıştır. Bir insanın Allah'a şirk koşması, anne ve babasına kötü davranması ve fakirlik endişesiyle çocuklarını öldürmesi, Allah'a karşı yapılabilecek en büyük itaatsizlik ve isyan sayılan fiillerdendir. Bu husus Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilmektedir:

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ

De ki: “Gelin, Rabbinizin size haram kıldığı şeyleri okuyayım: Ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya iyi davranın. Fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin...”(En'âm, 6/151).

Allah'a ortak koşmanın herhangi bir mazereti olmadığı gibi anne ve babaya kötü davranmanın da haklı bir mazereti yoktur. Bu tür davranışların, büyük günahların en büyüğü olduğunu Hz. Peygamber (s.a.s) şöyle ifade etmiştir:

أَلَا أُنبِّئُكُمْ بِكَبِيرِ الْكِبَائِرِ (ثَلَاثًا) الْإِشْرَاقُ بِاللَّهِ وَعَقْوُ الْوَالِدَيْنِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ (أَوْقُولُ الزُّورِ)

Peygamberimiz(s.a.s) üç defa:“ Size büyük günahların en büyüğünü haber vereyim mi?

1)Allah'a şirk koşmak

2)Ana-babaya itaatsizlik etmek

3)Yalancı şahitliği yapmaktır (ya da yalan sözdür)” buyurmuştur. (Müslim, İman, 143, I, 91)

Anne ve baba ile alakayı kesmek, sıra-i rahimde bulunmamak, onların kalbini kıran her türlü söz ve davranışta bulunmak ana-babaya itaatsizlik sayılır. Dolayısıyla yapılması ve söylenmesi günah olmayan hususlarda onların sözünü dinlemek gerekir.

Anne ve baba çocukların hem varlık sebebidir hem de onları sevgiyle yetiştiren büyüten ve terbiye eden insanlardır. Gönüllerindeki sonsuz sevgi ve evlat sahibi olmanın mutluluğuyla, onların katlandıkları fedakârlıklar her türlü takdirin üstündedir. Çocuğun bakımında, temizliğinde, eğitiminde

ve her türlü ihtiyacının karşılanmasında anne ve babanın gösterdiği ilgi ve titizliğin derecesini kelimelere dökmek âdetâ imkânsızdır. Bu sebeple, insanı yaratan ve onun hâlini en iyi bilen Yüce Rabbimiz bu konuyu insanın fitratına uygun olarak ilahî kelimasında şu şekilde bildirmektedir.

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفْ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا (٢٣) وَخَفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذِّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَّانِي صَغِيرًا (٢٤)

" Rabbim, sadece kendisine kulluk etmenizi ve anne babanıza iyi davranmanızı emretti. Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa onlara öf bile deme! Onları azarlama! İkisine de gönül alıcı güzel sözler söyle. Onlara merhametle ve alçak gönüllülükle kol kanat ger. "Rabbim! Onlar nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster" diyerek dua et". (İsrâ, 17/23-24).

Rızık veren, besleyen, büyüten ve terbiye eden anlamlarına gelen "Rabb" ve "mürebbi" aynı kökten gelen kelimeler olup, Rabb Allah için; mürebbi ise insanlar için kullanılır. İnsanî fiiller olarak, çocuğun ilk mürebbişi anne ve babasıdır. Bu ilahî görev ve sorumluluğu üzerine almış olması sebebiyle, insanın anne ve babasına iyi davranması, mutlak anlamda rızık veren ve insanı fitrat üzere yaratan Rabbine kulluk ve ibadet etmesi kadar önemlidir.

ANNE-BABAYA HİZMET KİŞİNİN CENNETE GİRMESİNE VESİLE OLUR

Anne-babaya karşı içtenlikle yapılan her hizmet, gönülleri alan her söz insana sadece sevap kazandırmakla kalmayıp, evladın günahlarının affedilmesine de vesile olmaktadır. Zira bir kişinin cennete girebilmesi için, iman ve hayırlı amelleri yanında, günahlarının da affedilmiş olması gerekir. İşte bu noktada Hz. Peygamber (s.a.s.), ihtiyarladıklarında anne ve babaya iyi davranmanın Allah katında ne derece önemli olduğunu şu sözleriyle dile getirmektedir:

رَغِمَ أَنْفٌ، ثُمَّ رَغِمَ أَنْفٌ، ثُمَّ رَغِمَ أَنْفٌ مِنْ أَدْرَكَ أَبَوَيْهِ عِنْدَ الْكِبَرِ، أَحَدَهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا فَلَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ

"Burnu yere sürünsün! Sonra burnu yere sürünsün! Sonra burnu yere sürünsün" demiş;

Sahabe: Kimin burnu yerde sürünsün ey Allah'ın Elçisi!" diye sorunca,

"İhtiyarlığı anında annesi ile babasından birine yahut her ikisine yetişip de, onlar sebebiyle cennete giremeyenin" buyurmuştur. (Müslim, Birr, 9)

Yukarıdaki ayetlerde ve hadislerde tarif edilen davranış biçimi ile ulaşılması gereken ruh hali, İslâm inancının ve İslâm ahlâkının gereğidir. Nasıl ki, insanın herhangi bir şarta bağlı olmaksızın her halükarda Allah'a kulluk etmesi gerekiyor ise, aynı şekilde anne ve babasına da iyi davranması gerekir.

Çocuklarının yetişip büyümesine ve her türlü ihtiyaçlarının karşılanmasına anne ve babanın gösterdiği ilgi, alaka ve titizliğin derecesini kelimelerle ifade etmek âdetâ imkânsızdır.

Çocukların anne babaya karşı sorumlulukları şunlardır:

1-ONLARA HİZMET EDEREK DUALARINI ALMAK:

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَاناً وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ
الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالاً فَخُوراً ﴿٣٦﴾

“Allah’a ibadet edin ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşına, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlara (köle, cariye, hizmetçi ve benzerlerine) iyi davranın.” (Nisa 4/ 36)

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

“Biz, insana ana-babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi (körü körüne) bana ortak koşman için zorlarsa, onlara itaat etme. Dönüşünüz ancak banadır...” (Ankebut 29 / 8)

Ebu’d-Derda’nın işittiğine göre, Resulullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur: “Anne-baba, kişinin cennete girmesine vesile olacak kapılardan biridir. Bu kapıdan girme fırsatını kaybetmek ya da değerlendirmek artık senin arzuna kalmıştır.” (Tirmizi, Birr,3)

Anne babaların çocuklarına yapacakları duaların kabul olunacağına dair Peygamber (sav) Efendimizin şöyle bir müjdesi vardır.

“Üç dua vardır ki bunların kabul olunacağında şüphe yoktur. Bunlar;

1-Mazlumun (haksızlığa uğramış olan kimsenin) duası

2-Misafirin (ikramını gördüğü kimseler için) duası

3- Anne babanın çocuklarına olan duasıdır.” (Tirmizi, Birr,7)

2- ANA- BABAYA İYİLİK VE İHSAN ÇOCUKLAR ÜZERİNE FARZDIR:

Yüce Allah (cc) Kur’an-ı Kerimde şöyle buyuruyor:

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ ۖ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾

“Biz insana, ana babasına iyi davranmasını emretmişizdir. Çünkü anası onu nice sıkıntılara katlanarak (karnında) taşımıştır. Sütten ayrılması da iki yıl içinde olur. İşte bunun için önce bana, sonra da ana babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur..” (Lokman 31/ 14)

Yüce Allah (cc) yine Lokman suresinde anne babamız hakkında; “Onlarla dünyada iyi geçinin.” buyurmaktadır. (Lokman 31/ 15)

رَضِيَ الرَّبُّ فِي رِضَى الْوَالِدِ، وَسَخَطَ الرَّبُّ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ

Abdullah b. Amr (ra) nın naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s) Efendimiz şöyle buyurmuştur: “Rabbin hoşnutluğu anne babanın hoşnutluğuna bağlıdır. Rabbin öfkesi İSE anne

babanın öfkesine bağlıdır.” Müslim, Birr, 3.

3- ANNE BABAYA ASI OLMAMAK:

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ إِنَّمَا يُبْلَغُنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرُ أَحَدُهُمَا أَوْ
 ٢٣) كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿

(Onlara merhametle ve alçak gönüllülükle kol kanat ger. “Rabbim! Onlar nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster” diyerek dua et...) (İsra 17 / 24)

“Ana babasına asi olan cennete giremez.” (Nesai, Eşribe,46.)

4- İTAAT ETMEK ve KARŞI GELMEMEK:

Resulullah (s.a.s) bana şöyle buyurdu: **“Evet, annene iyilik et.”** (Buhari, 5/2410)

“Annen ve babandan sağ olan var mıdır?”

Adam: **“ Her ikisi de sağdır”** dedi.

Peygamber Efendimiz (s.a.s): **“Böyle iken sen Allah’tan ecir mi istiyorsun?”**.

Adam : **“ Evet”** deyince,

Peygamber Efendimiz (s.a.s): **“Öyle ise annen ve babanın yanına dön ve onlarla güzel sohbet et”** buyurdu. (Müslim, Birr,6)

Biri de, hicret etmek için gelip, **“Ya Resulallah! Ana-babamı ağlatarak geldim”** dedi. Peygamber Efendimiz (s.a.s) bu duruma üzülererek buyurdu ki: **“Hemen git, onları ağlattığın gibi güldür!”** (Ebu Davud, Cihad,31)

6- ONLARA SAYGI VE HÜRMETTE KUSUR ETMEMEK.

“Bir adam Peygamber (s.a.s)’ e geldi ve : “ İnsanlar arasında kendisine en iyi davranmam gereken kimdir?” diye sordu.

Peygamber Efendimiz (s.a.s): **“Annen’dir”** buyurdu.

Adam: **“Sonra kimdir?”**

Peygamber (s.a.s): **“Annen’dir”** buyurdu.

Adam: **“ Sonra kimdir?”** diye sordu.

Peygamber Efendimiz (s.a.s) yine; **“ Annen’dir “** buyurdu.

Adam yine sordu: **“Sonra kimdir? ”** Peygamber Efendimiz (s.a.s): **“ Baban’dır”** buyurdu.” (Buhârî, Edeb, 2)

“Küçüğümüze merhamet etmeyen, büyüğümüzün hakkını gözetmeyen/ saygı duymayan bizden değildir.” (Tirmizi, Birr,15)

لَنْ يَجْزِيَ وَلَدٌ وَالِدَهُ إِلَّا أَنْ يَجِدَهُ مَمْلُوكًا فَيَشْتَرِيَهُ فَيُعْتَقَهُ

“Hiçbir çocuk babasının hakkını ödeyemez. Ancak onu köle olarak bulur da satın alarak hürriyetine kavuşturursa babalık hakkını ödemiş olur.” (Ebû Dâvûd, Edeb 120)

Mağarada mahsur kalan üç kişinin kıssası

Rasûlullah buyurdular ki:

"Sizden önce yaşayanlardan üç kişi yola çıktılar. (Akşam olunca) geceleme ihtiyacı onları bir mağaraya sığındırdı ve içine girdiler. Dağdan (kayan) bir taş yuvarlanıp, mağaranın ağzını üzerlerine kapadı.

Aralarında: "Sizi bu kayadan, salih amellerinizi şefaathçi kılarak Allah'a yapacağınız dualar kurtarabilir!" dediler.

Bunun üzerine birincisi şöyle dedi:

"Benim ihtiyar anne babam vardı. Ben onları çok kollar, akşam olunca onlardan önce ne ailemden ne de hayvanlarımdan hiçbirini yedirip içirmezdim. Bir gün ağaç arama işi beni uzaklara attı. Eve döndüğümde ikisi de uyumuştı.

Onlar için sütlerini sağdım. Hâla uyumakta idiler. Onları uyandırmak istemediğim gibi,

onlardan önce ev halkının ve hizmetkârların bir şey yiyip içmesini de uygun görmedim. Süt kabı elimde şafak atana kadar uyanmalarını bekledim. Derken şafak söktü:

"Ey Allahım! Bunu senin rızan için yaptığımı biliyorsan, bizim yolumuzu kapayan şu taştan bizi kurtar!"

Taş bir miktar açıldı. Ama çıkacakları kadar değildi... Diğer iki kişi de Allah rızası için yaptıkları salih amellerini vesile kılarak Allah'a dua ettiler ve mağaranın kapısı açılmasıyla kurtuldular. (Buhârî, Edeb, 5)

7- ANNE BABALARIMIZIN DOST VE ARKADAŞLARINA İYİLİK ETMEK:

Sahabeden birisi Peygamber Efendimize (s.a.s) gelerek:

“ Ya Rasulellah! Annem babam öldüler. Bunlar için bundan sonra yapabileceğim bir iyilik var mıdır?” diye sorar.

Peygamber Efendimiz (s.a.s) o sahabeye şu cevabı verir:

“Tabii ki vardır. Onlar için dua etmek, günahlarının bağışlanmasını Allah’tan dilemek. Hayatta iken verdikleri sözleri onların adına yerine getirmek. Onlardan yana olan akrabalık bağlarını gözetmeye devam etmek. Onların dostlarına, arkadaşlarına iyilik etmek.” (Ebu Davut, Edep, 129)

“En iyi iyilik, insanın babasının samimi dostuna iyiliği, ihsanı ve ziyareti devam ettirmesidir.” (Müslim, Birr,12)

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

“Ey Rabbimiz! Amellerin hesap olunacağı gün, beni, ana-babamı ve müminleri bağışla!” (İbrahim 14 / 41)

Hak Teâlâ bizleri anne ve babasına iyiliklerde bulunan ve bu vesileyle Allah’ın rızasını kazanan kullarından eylesin. Amin!

KISA BİLGİ NOTU:

Değerli kardeşlerim, her yıl Mayıs ayının ilk cumartesi günü "Karayolu Trafik Güvenliği Günü", takip eden hafta ise "Karayolu Trafik Haftası" olarak kutlanmaktadır.

Fert ve toplumun yararını sağlama (celb-i mesâlih) ve onlara gelebilecek zararları önleme (def’-i mefâsid), İslam’ın gözettiği gayelerden biridir. Bunun için dinimizin koyduğu tüm kanunların temel gayesi; dini, canı, malı, akli ve nesli korumaktır. Trafik kuralları, özellikle insanların can ve mal güvenliğini sağlamak için konulmuştur. Maalesef her yıl ihmal, tedbirsizlik, dikkatsizlik sonucu ve kurallara uyulmadığı için binlerce insanımız trafik kazasında hayatını kaybetmektedir.

Bu yüzden dinin emir ve yasaklarına nasıl uymak mecburiyetinde isek insan hayatı ve toplum düzeni için konulan kanun ve kurallara da uymak dini bir vazifedir. Trafik kurallarına uymayarak insanların canına ve malına zarar vermek kul hakkıdır ve büyük bir vebaldir.

Aşırı hız ve hatalı sollama yapmak, trafik işaretlerini önemsememek, araçların teknik bakımını yapmamak, kırmızı ışıkta geçmek, hatalı park ederek yolu veya kaldırım geçişlerini kapatmak gibi hem can ve mal güvenliğini tehlikeye atan hem de kul hakkı olan davranışlardan kaçınalım.